

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
NA GRADU 1

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC R. O.

LETO XXV — ŠTEVILKA 6

JUNIJ 1993

POŠTNA PLAČANA

CENA 95 SIT

IZ PROGRAMA RAZVOJA GOZDOV IN GOZDARSTVA SLOVENIJE

MNOGONAMENSKI GOZD KOT TEMELJ SODOBNEGA GOZDARSTVA IN JAVNA DOBRINA

Človek daje gozdu s svojim delovanjem ali z izkoriščanjem njegovih virov tak ali drugačen pomen (vlogo). O rabi (vlogi) gozdov je torej mogoče govoriti le v povezavi z dejavnostjo človeške družbe. Z družbenim in gospodarskim razvojem se njene potrebe količinsko in kakovostno razširjajo in spreminjajo, funkcije gozdov so vse bolj razpoznavne, raba gozdov pa vse bolj raznovrstna.

Potencialno daje vsaka teritorialna gozdna enota množico koristi. Teh potencialnih koristi je toliko več, čim bolj pestra je biogenocenotska podoba teritorialne enote, t.j. čim bolj razvit je gozd v širokem pomenu besede. Raba gozdov narašča s razvojem družbe in njenih potreb. Zadovoljitev družbenih potreb za dano funkcijo se uresničuje s konkretnimi oblikami rabe gozdov. Kombinacija (medsebojna povezava) raznih oblik rabe gozda predstavlja mnogonamensko gospodarjenje z gozdom.

Različne oblike rabe gozdov se med seboj povezujejo in kombinirajo kot:

- pospeševalne (sinergetske), kadar posamezne oblike rabe ne le, da se med seboj ne ovirajo, ampak celo ena drugo pospešujejo,

- neodvisne (nevtralne), kadar posamezne oblike rabe gozdov ne vplivajo bistveno druga na drugo,

- omejujoče (konkurentne), kadar posamezne oblike rabe gozdov ena drugo bistveno omejujejo,

- izključujoče (alternativne), kadar posameznih oblik rabe gozdov na ločenem teritoriju ni mogoče med seboj kombinirati.

Kombinacija funkcij gozdov in ustreznih oblik rabe gozdov ima na določenem prostoru in v času vedno konkretno podobo t.j. kombinacija ima v danem trenutku in v določeni teritorialni enoti, povsem opredeljen značaj, v

drugem času in drugem prostoru pa povsem drugačen.

Gospodarjenje z gozdovi, izbor načinov in oblik gospodarjenja mora biti usklajeno s funkcijami gozdov in njihovo rabo. Potencialno imajo vsi gozdovi mnogonamenski značaj. Za družbo so vse funkcije gozdov enako pomembne. V vsakem konkretnem gozdu pa izrabljamo le tiste, po katerih se je pokazala potreba, v konkretnih primerih so funkcije gozdov torej med seboj neenakovredne. Načelo enakopomembnosti in neenakovrednosti narekuje potrebo po razčlenitvi gozdov na različne kategorije v odvisnosti od postavljenih ciljev. Vloga gozda torej določa gozdnogospodarske cilje.

Na sedanji stopnji družbenega razvoja se poleg pridobivanja gozdnih proizvodov kot doslej glavni motiv in cilj go-

spodarjenja začinjajo uveljavljati tudi druge koristi gozdov. Cilj gospodarjenja z gozdovi je ekonomična in dinamično trajna proizvodnja gozdnih proizvodov ter vzdrževanje in krepitev vseh ostalih funkcij gozdov. Gospodarjenje z gozdovi pa vse bolj prerašča v mnogonamensko gozdarstvo.

Pri mnogonamenskem gospodarjenju z gozdovi računamo z rabo množice funkcij gozdov, zato je gospodarjenje v takih pogojih mnogo bolj zapleteno kot gospodarjenje z gozdovi na monofunkcionalni podlagi. Mnogonamenski gozd kot podlaga sodobnega koncepta gozdarstva temelji torej na integraciji vseh funkcij gozdov in edini omogoče, da ima ta povezanost hkrati ekološki, socialni in gospodarski pomen. Tak pristop zagotavlja optimalno usklajevanje vseh

Protestni traktorski shod pred slovenjgraško skupščino 19. maja 1993

funkcij gozdov, upoštevajte tudi območne posebnosti, gospodarske pogoje in družbene potrebe ter optimalni donos materialne in nematerialne rabe gozdov.

Mnogonamenski gozd ohranja gospodarsko vlogo, le da upoštevamo pri gozdarjenju vse gospodarske (materialne) in nematerialne koristi gozdov. Splošne koristi gozdov skušamo pri tem prav tako materializirati (ovrednotiti). Pri gozdarjenju se ne oziramo samo na ekonomiko pridobivanja gozdnih lesnih sortimentov, ampak gre za tki.

kompleksno ekonomiko, ko ne računamo več samo z ekonomičnostjo posameznih sortimentov, ampak upoštevamo njihovo celoto in tudi druge koristi gozdov na določeni površini.

Mnogonamenski gozd je dinamično uravnotežen organizem, ki lahko svojo vlogo uresničuje zaradi stalnih gozdno-gospodarskih ukrepov, ki so časovno in prostorsko usklajeni in usmerjeni k uresničevanju postavljenega cilja gozdarjenja z gozdovi.

Pri mnogonamenski rabi gozdov ni

več v ospredju klasični pridobitniški interes, ki je neposredno vezan na lastnika gozda, ampak gre tudi za rabo, ki je pod enakimi pogoji dostopna vsem državljanom. V tem delu dobivajo vsi gozdovi tudi značaj javne dobrine, pri kateri prevladuje splošni (javni) interes, država pa zanjo bolj skrbi in uveljavlja tudi posebno pravno ureditev (varstvo). Javni interes za gozdove v najširšem smislu pomeni interes za ohranitev in razvoj vseh gozdov (trajnost gozdov, donosov in vseh funkcij gozdov).

PROTESTI KMETOV TUDI V KOROŠKI REGIJI

Zadružna zveza je skupaj s SLS — Slovensko kmečko zvezo organizirala 19. maja protestne akcije kmetov po vsej Sloveniji. Kmetje se nezadovoljni s sedanjim ekonomskim položajem, predvsem pa zaradi tega, ker republiška vlada ničesar ne stori za zaščito domače kmetijske proizvodnje. Republiški parlament je že v mesecu marcu vladi naložil, da pripravi ukrepe za zaščito slovenskega kmetijstva. Med tem časom je bila sicer sprejeta strategija nadaljnjega razvoja kmetijstva, vendar strategija sama po sebi razmer ne bo uredila, če ne bodo sprejeti tudi ustrezni ukrepi za uresničevanje te strategije. Razmere so se zaostrele do take mere, da vse več kmetij ne more poravnati svojih obveznosti za davke in prispevke. Pretijo jim rubeži, kmetje pa postajajo socialni ubožanci.

Ker je koroška regija usmerjena pretežno v živinorejo, v tej panogi pa je položaj najslabši, koroški kmet še toliko bolj občuti brezizhodnost sedanjega položaja. Zaradi tega so se vlaganja v razvoj kmetij povsem ustavila, stalež goveje živine pa se je po ocenah v koroški regiji zmanjšal za 2.000 glav. Kmetje živijo na robu socialnega minimuma. Zato so kmetje na protestem shodu zahtevali:

1. takojšen sprejem ukrepov za zaščito domače kmetijske proizvodnje;
2. takojšnjo uvedbo prelevmanov za uvoz kmetijskih proizvodov do razlike med uvozom in intervencijsko ceno, izračunanih v absolutnih zneskih;
3. uvedbo reda in dosledne kontrole pri uvozu agroživilskih proizvodov ter popravek sedanjih preizrednih izvoznih stimulacij;
4. ureditev odkupnih cen kmetijskih pridelkov do pokritja proizvodnih stroškov povprečno produktivnega proizvajalca;
5. da se vzpostavijo ustrezna razmerja med proizvodno in maloprodajno ceno tako, da ne bo bistveno prizadet kmet niti potrošnik;
6. takšno kmetijsko politiki, ki bo dolgoročno zagotavljala stabilne razmere za gozdarjenje.

S tem sbo seznanili tudi vodilne funkcionarje v občinah.

V koroški regiji so se kmetje zaradi hribovitosti terena in težjih pridelovalnih pogojev usmerili v živinorejo. Drugih možnosti pridelovanja skorajda ni, razen v manjših delih doline. Prenizki dohodki za odkupljeno mleko in klavno živino omogočajo le še poravnavanje obveznosti za davke in prispevke, ponekod pa še tega ne. Vlaganja v opremo so se povsem ustavila, kar lahko ima dolgoročne posledice za nadaljnji obstoj kmetij. Zaradi neizhodnosti položaja se mladi ne odločajo za šolanje na kmetijskih šolah. V letu 1992 beležimo vsega dva vpisa na poklicne in srednje šole za kmetovalce.

Katasterski dohodek, ki je osnova za odmero davkov in dela prispevkov, se je v letu 1992 povečal za več kot 5 krat. Kmetje ugotavljajo, da se je izračun povečanja katasterskega dohodka prilagajal splošnemu gibanju maloprodajnih cen, ne pa odkupnih cen kmetijskih proizvodov, kar bi bilo edino sprejemljivo. Vse več je kmetov in drugih družinskih

članov na kmetijah, ki sploh niso invalidsko-pokojninsko in zdravstveno zavarovani. Vsako leto se število teh zavarovancev zmanjšuje, kar je zelo zaskrbljujoče, saj gre pri tem za osebe, ki ne uživajo nikakršne socialne varnosti. Vlada je sicer sprejela Sklep o določitvi najnižjega katasterskega dohodka oziroma drugega dohodka na kmetiji, ki je podlaga za vključitev v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, kjer je ta višina postavljena na znesek 74.285.— SIT, vendar velik del manjših in srednjih kmetov prispevkov sploh ne more plačati.

Kmetje torej ne zahtevajo boljšega položaja, kot ga ima preostali del gospodarstva, želijo si le normalne odnose med cenami, kot je to na drugih svetovnih trgih. Od občinske vlade in parlamenta pričakujejo torej, da bosta o vseh teh problemih razpravljala, se do njih opredelila ter tak usklajeno stališče posredovala odgovornim predstavnikom in organom v republiki. Če se stvari v kmetijstvu ne bodo hitro uredile, se bojimo, da se bo podeželje še bolj izpraznilo. Takšnega razvoja občine pa si nedvomno nihče ne želi.

Mirko TOVŠAK

Kopriva je rastlina, katere se več ali manj vsi bojimo. Ob dotiku nas opeče, vendar pa je zelo zdravilna proti revmi. Iz koprive lahko skuhamo okusno špinačo, če pa liste kopriv namočimo za nekaj ur v vodo, pa lahko z njo zalivamo sobno cvetje, ker je izvrstno gnojilo — Foto: F. Jurač

ZAKON SPREJET

25. maja je slovenska Skupščina končno sprejela tudi naš Zakon o gozdovih. Posledica tega dejanja bodo organizacijske spremembe našega podjetja. O tem je razpravljala kolegij direktorjev na seji 27. maja in sprejel sklep, da bomo preoblikovali podjetje po zakonskih določilih čimprej, to je pred zakonskim rokom, ki predvideva za oblikovanje izvajalskega podjetja 6 mesecev, javne

službe pa 2 do 3 mesece. Direktorji so bili tudi enotni v stališču, da mora biti novo izvajalsko podjetje učinkovito, konkurenčno, sestavljeno iz produktivnih delovnih mest. Pri tem bodo nastali presežki delavcev. Njihov materialni in socialni položaj bo reševala »država« iz proračunskih sredstev.

Podrobna vsebina zakona bo znana ob izidu Uradnega lista. V tem času pa bo vodstvo podjetja pripravilo predloge naše bodoče organizacije. **Ida ROBNIK**

Dr. Jože Osterc, minister za kmetijstvo in gozdarstvo:

»Z NOVIM ZAKONOM VEČ PRAVIC PA TUDI VEČ ODGOVORNOSTI...«

- Slovenska država je končno dobila strategijo slovenskega kmetijstva, ki je dolgoročni
- razvojni dokument in bo zavezoval odgovorne za izvajanje ustrezne kmetijske politike
- Dobili smo tudi nov Zakon o gozdovih

Dr. Jože Osterc

O strategiji slovenskega kmetijstva pa o novem Zakonu o gozdovih smo za razgovor naprosili ministra za kmetijstvo in gozdarstvo dr. Jožeta Osterca.

»Izjemno sem vesel, da je to obsežno delo, ki je trajalo tri leta, bilo sprejeto v parlamentu. Vesel sem tudi zaradi tega, ker so s tem člani parlamenta dokazali, da razumejo pomen kmetijstva ne samo kot panoge, ki skrbijo za predelavo hrane za potrebe Slovencev, ampak da razumejo tudi širši pomen in naloge, ki jih kmetijstvo mora opraviti za ohranitev poseljene pokrajine, za ohranitev kulturnih vrednot, ki smo jih skozi stoletja ustvarili na tem prostoru, da razumejo tudi naloge pri ohranjanju zdrave pitne vode, zraka in, da razumejo pomen, ki ga ima kmetijstvo s tem, ko vzdržuje infrastrukturo na podeželju, za razvoj turizma in nekaterih drugih dejavnosti, ki lahko prinašajo in bodo prinašale kmetu dohodek. Seveda pa je velikega pomena tudi to, da se Slovenci preko svojih predstavnikov tega zavedajo, kajti to je navsezadnje osnova za to, da bodo Slovenci kot narod pripravljeni tudi nekaj žrtvovati zato, da bomo

ohranili Slovenijo tako poseljeno kot jo danes imamo. Ohraniti moramo prijazno deželo, ki bo sposobna sprejemati najzahajnejše goste iz vsega sveta, ob tem pa bo zagotovljena tudi predelava hrane za potrebe Slovencev. Ni vseeno kakšna je hrana, ki jo pridelamo za potrebe naroda, saj je kakovostna hrana vse bolj cenjena v svetu. In takšno kakovostno hrano bomo lahko po zmernih cenah tudi izvažali ali pa nudili gostom, ki pridejo k nam.«

— Na zakon o gozdovih je bilo treba dolgo čakati. Zakon je sedaj tu, kaj pri naša?

»Res je ta novi zakon se je pripravljala dolgo časa. S prvimi predlogi na zakon smo začeli že v letu 1990. Zdaj je triletno delo končano. Potrebni so bili zelo dosti razprav in usklajevanj, da je zakon dobil tako obliko, da je bila sprejemljiva tudi za poslance državnega zbora, da so ga sprejeli. Zakon o gozdovih, podobno kot doslej, zagotavlja sonaravno in več namensko gospodarjenje v gozdovih, to pomeni, da ohranja princip, skrbi za večnamenskost gozda. Gozd ima enako, kot sem prej za kmetijstvo dejal, ob proizvod-

ni funkciji, pri predelavi lesa, tudi druge številne funkcije za slovensko deželo, to pa so predvsem ekološke in sociološke funkcije, ki so ob proizvodnji v tem zakonu primerno poudarjene. Za udeležanje teh ciljev je potrebno načrtovanje, zato zakon jasno opredeljuje pomen načrtovanja in vloge lastnika gozdov. Pri načrtovanju in pri organizirani odbiri dreves za posek bo lastnik gozda dobil nekaj več pravic, kot jih je imel dosedaj, za sodelovanje pri tej izbiri, vendar pa bo ta imel tudi nekaj več odgovornosti. Javna gozdarska služba bo pri organiziranosti gozdarstva odigrala poslej odločilno vlogo in preko svetovanja lastnikov gozdov zlasti ob odbiru drevja za posek izvrševala tudi to javno svetovalno funkcijo in s tem lastnikom gozda pomagala zlasti tistim, ki tega ne obvladajo dovolj, da bodo uspeli gospodariti v svojem gozdu v skladu s temi nalogami, ki jih gozd mora opravljati za potrebe države in naroda. Tega pa se moramo vsi zavedati.«

F. Jurač

OB TEDNU GOZDOV

Od 24. do 30. 5. je potekal že tradicionalen teden gozdov. Rdeča nit letošnjih aktivnosti je bila tema: Ogroženost gozdov. Sklepno posvetovanje je bilo 27. 5. 1993 v Ljubljani na temo: Gospodarjenje s primestnimi gozdovi.

Gozdarji smo s to temo želeli opozoriti na problem zelenih pasov, ki s pospešeno urbanizacijo ne samo večjih mest, ampak tudi podeželja kar izginjajo.

Posvetovanja smo se udeležili: Brane Gradišnik, Mi-

ka Medved in Gorazd Mlinšek. Pripravili smo tudi prispevek »Primestni gozdovi Koroške«, kjer smo poskušali predstaviti stanje v naši regiji. Prispevek temelji na anketi, ki je zaradi časovne stiske zajela le Radlje in Ravne. Zavedamo se, da to še ni odraz stanja v celotni Koroški, zato celotno anketo objavljamo v Viharniku in vse bralce lepo vabimo, da napišete svoje mnenje. Koroška ima veliko gozda, zato majhne oaze in skupine dreves, ki se skrčijo v urbane namene ne »bodejo« vedno v oči, krajina pa izgublja lepoto. Prav je, da na te stvari opozorimo in povemo, da nam ni vseeno.

PRIMESTNI GOZDOVI KOROŠKE

Ključne besede: primestni gozd, rekreacijska vloga gozda, Koroška

GLAVNE ZNAČILNOSTI KOROŠKIH MEST IN PRIMESTNIH GOZDOV

Koroška je gozdnata krajina. Gozdovi pokrivajo kar 64 % celotne površine območja (104091 ha) ali če povemo drugače, vsak Korošec ima 1 ha gozda. Ravne in Slovenj Gradec sta večji regijski središči, Radlje in Dravograd svojo mestno identiteto šele dobivata. O tipičnih primestnih gozdovih težko govorimo, saj imajo vsa mesteca v radiju polurne hoje stik z gozdom. Ker je gozda v krajini dovolj, je vprašanje primestnih gozdov postavljeno nekoliko drugače kot v večjih urbanih središčih. Gozdne površine, ki se zajedajo v mestno okolje in ravninski gozdovi dobav so velikokrat tarča prostorskih posegov, širjenja naselij, gradnje obvoznic ali (najpogosteje v dobravah) krčitev kmetijskih zemljišč. Vsi ti posegi in problemi za širšo javnost niso pereči, saj je dovolj alternativnih možnosti za tiste, ki si želijo sprehoda in rekreacije v gozdovih. So pa opazni, velikokrat neutemeljeni in opravljeni enostransko brez sodelovanja širšega kroga strokovnjakov, ki se ukvarjajo s prostorom.

Lastništvo primestnih gozdov je bilo do sedaj nekako uravnoteženo (DS: ZS = 50:50), po denacionalizaciji pa bo delež zasebnih gozdov bistveno večji, saj tipičnih občinskih gozdov pri nas ni bilo.

Najpogostejša rastlinska združba je Luzulo-Fagetum, v dobravah prevladujejo degradirani gozdovi bora in smreke na rastišču Quercus-Carpinetum. Gozdne združbe, sestojne oblike in revesne vrste so zelo pestre. Gozdovi se stikajo z mestnimi parki, ki so ostali ko zapuščina prejšnjih lastnikov (v Ravnah park ob gradu grofa Thurna, park ob radeljskem dvorcu). Anketo o rekreaciji v primestnih gozdovih Slovenije smo izvedli v Radljah in na Ravnah spomladi 1993.

Ravne so bile še do nedavnega močno železarsko mesto. Železarna je dajala kruh več kot štiri tisoč Korošcem, po drugi strani pa je s svojim širjenjem in umazanijo siromašila zeleno okolico. Ko je bilo denarja dovolj, je bila ekološka osveščenost ljudi majhna, zelenih površin v okolici železarne niso znali ceniti. Grajski park, ki se razteza nad železarno, in Navrški vrh, kjer sta bili pred leti postavljeni učna pot in trimsteza, sta bolj kot zobu časa podlegli nasilnosti objestnih in razgrajških obiskovalcev.

Radlje je mlado mestce. Značilno mestno okolje in prebivalstvo se šele oblikujeta, saj ima veliko ljudi svoje korenine v bližnjih vaseh. Kljub temu pa je v zadnjih letih opaziti povečano zanimanje za okoliške gozdove, predvsem okolico starega gradu in ostankov dobrav, kjer so velike možnosti za rekreacijo. Da jim ni vseeno, kaj se z njihovim okoljem dogaja, kažejo številne razprave o poteku nove obvoznice skozi Radlje.

REZULTATI ANKETE

Anketirali smo 84 oseb, ki so pripadale različnim starostnim skupinam, največ jih je imelo 10–20 in 36–50 let. Oba spola sta bila približno enako zastopana (priloga št. 1).

Izsledki ankete so bili v obeh mestih dokaj podobni, zato smo anketirance obravnavali kot skupen vzorec. Razlikovali so se le pri prvem vprašanju, pri katerem je kar 17 % Ravenčanov označilo svoje mesto kot onesnaženo, neurejeno in nezdravo, medtem ko večina anketiranih meni, da živijo v srednje čistem, še kar urejenem mestu.

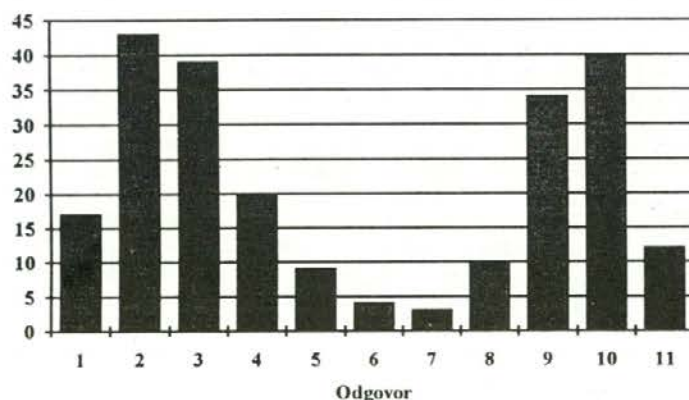
Mestne oblasti bi morale upoštevati parke in primestne gozdove pri širjenju mesta. O tem je prepričanih kar 92 % anketiranih, ki pa hkrati menijo, da je politika mestnih oblasti negativna, brezbržna in da celo zavira razvoj zelenih površin iz različnih subjektivnih razlogov. Večina (61 %) anketirancev meni, da je odnos gozdarjev ustrezen, vendar so njihova prizadevanja neuspešna, kar nekaj anketirancev pa je pripisalo, da bi morali biti za to posebej strokovno usposobljeni in da naj to ne bi bila dodatna dejavnost ob rednem delu.

Večina obiskuje gozd vsak teden, najpogosteje pa spomladi in

poleti, kar kaže tudi to, da je vzrok za obisk navadno nabiranje gozdnih sadežev. Značilnih vsakodnevnih obiskovalcev je zelo malo (10 %).

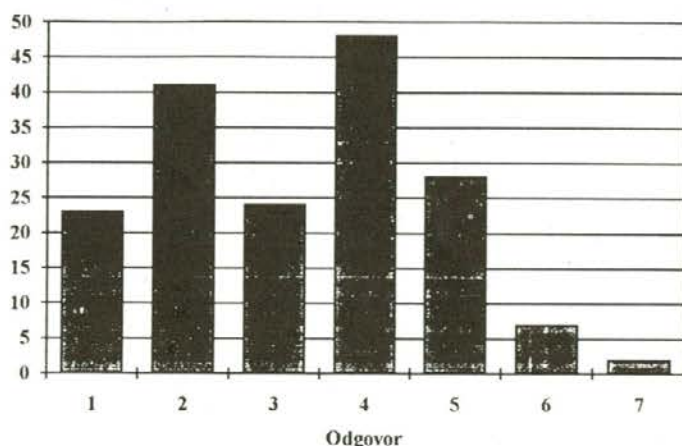
Pri vprašanju, kaj obiskovalce najbolj moti, izstopata dve skupini odgovorov:

1. (odg. št. 2, 3) — onesnaženost, divja smetišča, hrup, promet
2. (odg. št. 9, 10) — zanemarjeni gozdovi, gozdni nered ter nenatratno sekanje in uničevanje gozdov.

Moti jih zasebno lastništvo gozdov, ki bi jih morali odkupiti kot javne dobrine, vendar so prepričani, da problem ne bo ustrezno rešen.

Večina Korošcev meni, da je glavni vzrok za slabo stanje primestnih gozdov neosveščenost prebivalcev (58 %). Ker temu sledita še neurejena zakonodaja in neustrezne kazni, imamo gozdove, ki si jih kot javno dobrino lastimo vsi, varovanje in vzdrževanje pa prelagamo na tuja pleča.

Gozdarji smo v preteklih letih dali več pobud za izločitev primestnih gozdnih površin za gozdove s posebnim namenom. Če izvzamemo Navrški vrh pri Ravnah in gozd ob Dravograjskem gradu je vse ostalo pri predlogih. Zanimiva akcija je potekala l. 1989, ko je gimnazija na Ravnah organizirala mladinski raziskovalni tabor, ki so ga posvetili parku ob gradu grofa Thurna. Srednješolci so ob pomoči zgodovinarjev, biologov, psihologov in gozdarjev raziskali preteklost parka, živalski, rastlinski in človeški svet v njem.

Rezultate raziskave so predložili komiteju za varstvo okolja in občinskim službam, ki planirajo in razpolagajo z urbanim prostorom. Park z bližnjo okolico je sedaj zaščiten, skozenj je promet prepovedan, gozdarji pa smo zaščitili še širši del Navrškega vrha, kjer sta učna in trimsteza. Za red skrbita dva delavca ob pomoči komunalnega inšpektorja, ki tesno sodeluje z gozdarji in strokovnjakom Zavoda za spomeniško varstvo iz Maribora.

NAMESTO SKLEPA

Občutek navidezne brezbriznosti ljudi do zelenih pljuč mesta izginja, ko pride do vidnejših sprememb. Gozdarji imamo težave pri odstranjevanju lubadark v gozdnih robovih okoli mest. Očitajo nam, da hočemo uničiti in izsekati vse drevje. Škodljivo večletno industrijsko onesnaževanje pa dolgo ni motilo nikogar. Miselnost se spreminja, predvsem pri mlajši generaciji, ki za izboljšanje stanja predlaga:

- osveščanje ljudi,
- reklamiranje, prikazovanje koristi primestnih gozdov,
- »bombardiranje« ljudi z informacijami, prizadevanja za prepoznavnost problema,
- zagotavljanje obstoja posameznika v družbi, da se bo sam zavedal pomembnosti okolja,
- ustanovitev društva za zaščito gozdov,
- zaposlitev gozdnih paznikov.

Starejša generacija prisega na zakonsko reševanje stvari. Nekaj predlogov in misli:

- problem ni dovolj jasno opredeljen, zato je taka tudi politika;
- strokovnjakov gozdarjev je dovolj, njihove sposobnosti so neizkoriščene, ni pobude za te dejavnosti;
- v občinskih proračunih je treba predvideti namenska sredstva, za dela pa bo razpisan javni natečaj;
- jasno je treba opredeliti lastništvo, določiti ekološko politiko gospodarjenja z gozdovi;
- uvesti kazni proti kršiteljem;
- potreben je zakon, ki bo jasno opredeljeval, kaj ni dovoljeno;
- z zakonom prepovedati divja smetišča.

Osnovnošolec je v svojem predlogu napisal: »Ne kričimo v gozdu, ker plašimo živali.« Dodali bi samo to, da naj bo strpen in kulturn odnos do vsega, kar oblikuje gozdni ekosistem. Bodimo glasni in prodorni tam, kjer se oblikuje politika gospodarjenja z gozdom in prostorom.

ANKETA O REKREACIJI V PRIMESTNIH GOZDOVIH SLOVENIJE

Pri pospešeni pozidavi slovenskih mest in naselij se je kar »pozabljalmo« na sočasno snovanje in urejanje pripadajočih primestnih gozdov in drugih zelenih površin, življenjsko pomembnih za rekreacijo mestnega prebivalstva.

S pričujočo anketo želimo ugotoviti stanje, možnosti in potrebe po snovanju zelenih površin okrog slovenskih mest in naselij. Z rezultati te ankete in vzporednimi študijami bi namreč prispevali k:

- izdelavi in poenotenju meril za oblikovanje primestnih gozdov Slovenije
- konkretnem upravljanju teh meril na terenu (okrog slovenskih mest in naselij)
- pripravi ustrezne zakonodaje in boljših odnosov mestnih oblasti do primestnih gozdov
- ustrežnejšemu vrednotenju, opremljanju in urejanju primestnega rekreacijskega prostora nasploh
- novim kvalitetam rekreacijske ponudbe
- izboljšanju psihofizičnega in zdravstvenega počutja mestnega prebivalstva
- izboljšanju odnosov do naravnega in kulturnega okolja ter višji kvaliteti življenja

Zato vas prosimo, da na postavljena vprašanja odgovarjate odkrito in brez zadržkov, kajti vaše odgovore bomo uporabili izključno za namene te raziskave. Anonimnost odgovorov je zagotovljena.

1. V kakšnem mestu živite? (obkrožite samo en odgovor)

1. lepem, čistem, urejenem
2. srednje čistem, še kar urejenem
3. onesnaženem, neurejenem, nezdravem
4. težko bi rekli
5. stanje vas niti ne moti, vam je vseeno

2. Menite, da bi morala mestna oblast pri pozidavi in širjenju mesta misliti tudi na pripadajoče parke, primestne gozdove in druge zelene površine?

(obkrožite samo en odgovor)

1. da
2. ne
3. ne veste

3. Menite da je v vašem mestu in njegovi neposredni okolici dovolj parkov, primestnih gozdov in drugih zelenih površin, primernih za rekreacijo?

(obkrožite samo en odgovor)

1. da
2. ne
3. težko bi rekli

4. V kakšnem stanju so vaši primestni gozdovi? (obkrožite samo en odgovor)

1. naravne, ohranjenem, urejenem
2. spremenjenem, degradiranem, izsekanem, zagrmovljenem
3. propadajočem, umirajočem
4. onesaženem, zasmetenem
5. gozdov sploh nimate

5. Ali kot prebivalec tega mesta obiskujete te gozdove? (obkrožite samo en odgovor)

1. da
2. ne
3. vas ne zanimajo

6. S kakšnim namenom jih obiskujete? (obkrožite lahko več odgovorov)

1. sprehod na prostem, v naravi
2. hitra hoja, tek
3. piknik
4. improviziranje igre v naravi
5. športne aktivnosti
6. nabiranje gozdnih sadežev

(Nadaljevanje na 6. strani)

Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal

(Misli po opozorilnem štrajku kmetov)

Prve stavke so se začele že proti koncu prejšnjega stoletja. To je skrajno sredstvo, s katerim lahko delavec doseže svoje pravice, zato izbruhnejo zdaj tu in zdaj tam. Pri nas v bivši Jugoslaviji je bil s temi rečmi mir vsaj štirideset let; nikomur ni prišlo na misel, da bi ustavil stroj, stal ob njem ali šel na ulico s parolami. Kako bi tudi, saj so bile tovarne v rokah delavcev, se pravi, da bi stavkali proti sebi! Gospodarske razmere so se okrog leta 88 tako poslabšale, da se delavci niso več ozirali na socialistična načela, ustavili so stroje in postavljali zahteve! Za takratni režim je bilo to zelo mučno, stavke so sramežljivo imenovali »prekinitev dela« in jih skušali prepre-

čiti z vsemi političnimi sredstvi. Stavke so se širile po vsej takratni državi.

V naši demokratični družbeni ureditvi smo temu rekli »bobo bob!« Stavk se ne sramujemo, čeprav nam niso v čast, jih priznavamo, saj je Skupščina Slovenije že pred dvema letoma sprejela Zakon o stavkah, ki daje vsakomur možnost, da terja svoje pravice tudi na ta način.

Nimamo časa in ne prostora, da bi razpravljali o vzrokih, ki so prignali stanje tako daleč, da se moramo teh skrajnih sredstev posluževati tudi v samostojni Sloveniji, bolj važno je poudariti dejstvo, da smo kmetje med zadnjimi, ki smo storili ta korak! Da je do tega pri-

šlo, je moral biti vzrok zelo tehten, kajti kmečki ljudje smo po naravi zelo potrpežljivi, verjamemo obljubam, upamo, čakamo.

Že v realsocialističnem sistemu je bila sprejeta strategija razvoja kmetijstva tako, da se Slovenija preusmeri v živinorejsko proizvodnjo. Za to panogo so namreč dani vsi pogoji, tako terenski kot podnebni. Slovenski kmetje smo to strategijo sprejeli, specializirali smo se v govedorejsko proizvodnjo, ali pa ji dali največji poudarek v našem kmetovanju. V ta namen smo vložili ogromna lastna kakor tudi družbena sredstva za gradnjo ali adaptacijo potrebnih objektov, za

(Nadaljevanje na 7. strani)

(Nadaljevanje s 5. strani)

7. spoznavanje naravnih pojavov
8. drugo, kaj?
7. Pogostost vašega obiskovanja teh gozdov? (obkrožite samo en odgovor)
 1. dnevno
 2. tedensko
 3. mesečno
 4. letno
 5. nikoli
8. V katerem letnem času najpogosteje obiskujete gozdove? (obkrožite samo en odgovor)
 1. pozimi
 2. spomladi
 3. poleti
 4. jeseni
 5. v vseh letnih časih enako
9. Kaj Vas pri obiskovanju primestnih gozdov najbolj moti? (obkrožite lahko več odgovorov)
 1. neurejeno okolje, nekulturna krajina
 2. onesnaženost, divja smetišča in odlagališča
 3. hrup, avtomobilisti, motoristi
 4. slabo vzdrževane ceste, poti, steze
 5. strah pred neznanim prostorom, popadljivimi živalmi
 6. nepredvidljivimi osebami itd.,
 7. prevelika strnjjenost gozdov brez ustreznih jas in travišč
 8. premalo gozdov, njihova prevelika oddaljenost
 9. zanemarjeni gozdovi, gozdni nered
 10. nenačrtno sekanje in uničevanje gozdov
 11. neprijazni lastniki gozdnih zemljišč
 12. drugo, kaj?
10. Če Vas moti privatno lastništvo primestnih gozdov, menite, da bi jih morale mestne oblasti odkupovati za javne, jih urejati, opremljati in vzdrževati za rekreacijske potrebe mestnega prebivalstva? (obkrožite samo en odgovor)
 1. da
 2. ne
 3. problem ne bo rešen
 4. ne veste
11. Kakšno politiko vodi danes vaša mestna oblast do primestnih gozdov in drugih zelenih površin? (obkrožite samo en odgovor)
 1. pozitivno
 2. negativno
 3. ji je vseeno
4. celo zavira razvoj zelenih površin zaradi različnih subjektivnih razlogov
5. drugo, kaj?
12. Kako ocenjujete prizadevanje domačih gozdarjev na tem področju? (obkrožite samo en odgovor)
 1. uspešno
 2. kljub prizadevanju neuspešna
 3. neuspešna
 4. jih sploh ni čutiti pri tem
 5. drugo, kaj?
13. Kaj je po Vašem mnenju glavni vzrok, da primestni gozdovi ne zaživijo tako kot v urejenih razmerah razvitega sveta? (obkrožite lahko več odgovorov)
 1. ni še pravne države
 2. ni sistema, zakonodaje, sankcij
 3. ni podpore v občinskih strukturah
 4. ni ozaveščenosti pri mestnih prebivalcih
 5. ni sredstev
 6. ni kadrov
 7. kaj še?
14. Kaj predlagate za izboljšanje obstoječega stanja? (mestni prebivalci predlagajo sami)
 1.
 2.Prosimo Vas še za nekaj osebnih podatkov:
15. Spol
 1. moški
 2. ženski
16. Starost
 1. do 10 let
 2. od 11 do 20 let
 3. od 21 do 35 let
 4. od 36 do 50 let
 5. od 51 do 65 let
 6. nad 65 let
17. Izobrazba
 1. osnovna šola
 2. strokovna šola
 3. srednja šola
 4. višja in visoka šola
18. Poklic:

Hvala za sodelovanje

Mika MEDVED
Gorazd MLINŠEK

potrebno mehanizacijo in obnovo črede. Uspeh ni izostal. Iz ekstenzivne živinoreje smo prešli na intenzivno, saj smo imeli velike količine mleka za izvoz!

Osamosvojitve Slovenije je našo živinorejo zelo prizadela, kajti med Slovenijo in Hrvaško je zdaj državna meja, ki ima tudi svoje slabe strani. Hrvaška iz neznanih razlogov ne odkupuje večjih količin našega mleka, ga slabo in z zamudo plačuje.

Naša vlada pa se pri tem obnaša zelo neodgovorno! Nič ne ukrene za boljši plama mleka, na drugi strani pa dovoljuje nekontroliran uvoz govejega mesa vprašljive kvalitete! Rezultat: potrošnik mora za isto ceno jesti manj kvalitetno meso, bogatijo uvozna in trgovska podjetja ter zasebni trgovci, lepo načrtovana in izpeljana živinoreja pa stagnira in ji grozi propad! Mleko in meso prodajamo s težavo, odkupna cena pa zdaleč ne pokriva proizvodnih stroškov. Naša vlada pa kljub številnim opozorilom stanovskih in političnih predstavnikov kmetov, — ne stori nič! Za uvoz »cenejše« hrane troši dragocene devize, tako podpira tuji kapital, svojega prizadevnega kmeta pa pušča na cedilu! Žaga si vejo, na kateri sedi!

Spričo teh nevzdržnih razmer sta bili vodstvi ZZS in SLS — KZ prisiljeni, da pokličeta na pomoč vse kmete, ki naj bi enoglasno in odločno povedali, da tako ne gre več naprej! S tem namenom je bila organizirana opozorilna stavka, ki naj bi na miren način javno povedala zahteve kmetov. Stavka je uspela kljub temu, da je velika večina kmetov zatajila! Za koroško regijo lahko trdim, da je peticija kmetov bila sprejeta pri predsedstvih občin, te so prevzele obveze, da zahteve kmetov obravnavajo, podprejo in jih posredujejo republiškim organom. Delna zapora cest s traktorji pa je bila izvedena samo v Slovenj Gradcu in na Ravnah. Vsem, ki so se odzvali vse priznanje, ostalim pa nekaj besed v razmišljanje.

Nisem imel časa! Kaj bo to pomagalo? Taki in podobni izgovori ne držijo. Za tako važno stvar si je treba vzeti čas. Tudi na pogreb, ohcet, izlet ali romanje gremo ob največjem delu če tako nanesse. Sicer pa je bila ta neprijetna zadeva končana v dveh urah. Drži, da je bila stavka organizirana ob zelo nepravem času, prav takrat ko smo se z vso silo zagnali v košnjo.

Košnja je najvažnejše opravilo pri živinoreji, saj živina mora imeti dovolj krme. Vendar goveje živine ne redimo zgolj iz same ljubezni, ampak zato, da nam daje redni dohodek! Ta dohodek pa nam že leta nazaj krepko odzirajo posredniki kot so živilsko-predelovalna industrija, trgovci, intervencijski uvozniki in še kdo! Vlada pa ni sposobna in niti ni pripravljena, da bi tem stopila na prste. Prav gotovo ima pri tem določene politične cilje, zaradi katerih žrtvuje lastnega kmeta! Tisti sloj ljudi, ki mu gre zasluga, da Slovenci še sploh obstajamo!

Kaj bo to pomagalo? V duhu čujem

TUDI KOROŠKI KMETJE NA PROTESTNEM SHODU

Kmetje do vlade nimajo pravega zaupanja, ker je že dolgo gluha za njihove zahteve, zato so tudi v vseh štirih koroških občinah kmetje proti neustrezni vladni politiki odšli na protestni shod. Ker je ta čas v polnem teku kmečko delo, zlasti siliranje krme, so se kmetje protestnih shodov udeležili v manjšem številu. Tako kmetje ugotavljajo, da kljub sklepom parlamenta o postopnem urejanju nevzdržnih razmer v kmetijstvu vlada ni ničesar storila za ublažitev teh razmer. Odkupne cene kmetijskih pridelkov, predvsem mleka in mesa se niso spremenile že od aprila lanskega leta, prispevki in davki pa se nevzdržno povečujejo in tako kmetje svojih obveznosti niso več v stanju plačevati. Ker je koroška regija usmerjena pretežno v živinorejo, v tej panogi pa je položaj najslabši, je stalež goveje živine v koroški regiji upadel za okoli 2000 glav, vlaganje v razvoj kmetij se je povsem ustavilo in tako so mnoge kmetije, zlasti v hribovitih predelih na robu propada. Kmetje so skrajno nezadovoljni tudi z izplačilom svojih pridelkov, saj morajo tako za izplačilo svojih pridelkov čakati po več mesecev, čeke in druge položnice pa morajo plačevati dnevno. Kmetje so nezadovoljni tudi z prevlemanoško zaščito, ker je neučinkovita, saj je pre nizko postavljena na nivo domačih cen, ki jih je nelojalna konkurenca iz uvoza že pred tem postavila na nenormalno nizko raven.

Kmetje pa ne čutijo velike težave samo v neurejeni kmetijski politiki, zaskrbnjuječe je tudi v gozdarstvu. Zaradi suše in brezvladja v gozdovih, gozdom preti prava nevarnost uničenja zaradi lubadarja, zlasti v koroških gozdovih so žarišča močno razširjena. Tudi cene gozdnih sortimentov so sramotno nizke in kmet za prodani les dobi plačilo le za delo v gozdu. Kmetje, ki so zaradi nerazumevanja vlade ogroženi, bodo protestne dejavnosti nadaljevali vse do uresničitve svojih zahtev.

F. Jurač

očitek: »Kaj pa si ti naredil v Skupščini Slovenije za dobro kmeta!« Tega vprašanja se ne bojim, nanj imam jasen odgovor, iz lastne izkušnje namreč vem, kakšen je odnos do kmetijstva v najvišjem republiškem organu!

V svojih poročilih sem že večkrat omenil, da kljub dejstvu, da smo bili kmetje v parlamentu razmeroma močni, bili pri reševanju kmetijske politike neuspešni. Pa ne zato, ker bi bili pasivni, kajti poslanski klub SLS — KZ, kakor tudi posamezni kmetje, smo sproti budno spremljali vsa pereča vprašanja, jih skupno obravnavali in prenašali sklepe tako na vlado, posamezne zbornice in matična telesa. Tudi pri sprejemanju zakonov smo bili enotni, kadar se je šlo za

kmetijska vprašanja. Vendar rezultat so bili vedno slabi ali nični! Praksa je bila taka: vsak vložen predlog je obravnavala vlada in pristojna matična telesa, vsi ti so dali svoje mnenje, pozitivno ali negativno. Veljalo je nepisano pravilo, da je bil predlog, ki ga je vlada podprla na seji zbora ali na skupni seji izglasovan, če pa ne, ni prišel v zakon. Upam si trditi, da nobena vlada — ne prejšnja ne sedanja — ni bila problemom kmetijstva naklonjena, jih ni podprla in zato niso bili izglasovani! Kmetje in naši somišljeniki smo bili v veliki manjšini. To so dejstva, ki jih ne navajam samo v opravičilo za naše neuspehe, ampak tudi v dokaz, da nobena vlada, tako Peterleto-

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

va kot obe Drnovškovi, ni naklonjena kmetijstvu! Ne samo pri vladi, na negativen način smo naleteli tudi pri drugih resorjih, celo posameznih poslancih. Čuli smo pripombe, ki so nam potrdile splošno javno mnenje o kmetu: kmetu še ni hudo, ni lačen, ima avto in podobne kozlarije.

Praksa vlade je, da nekaj obljubi, potem pa tega ne izvaja. Dosedanje izkušnje nam narekujejo, da bomo morali kmetje vlado prisiliti, da bo sprejela

strategijo razvoja kmetijstva in jo tudi izvajala!

Spoštovani kmetje! Na račun svojega življenjskega standarda smo veliko vlagali v živinorejo s trdim upanjem, da nam bo ta panoga prinašala redne dohodke. Ta načrt nam vladna politika uničuje! Mi pa nimamo časa, volje in korajže, da bi temu odločno rekli NE! Radi kritiziramo zadrugo in Kmečko zvezo, sami pa nismo pripravljeni storiti niti koraka, žrtvovati dve uri časa, da bi javno povedali na pravem mestu, kaj

mislimo! Organizatorji so pripravljeni iti tudi v generalno stavko, toda kako naj jo izpeljemo, če smo tako neenotni, neodločni in omahljivi! Prav zaradi odklonilnega stališča, ki ga ima vlada do kmetijstva, moramo kmetje vzeti stvar v svoje roke! Moramo jasno in odločno povedati, da propad ne grozi samo nam, ampak posledično tudi vsem! Če komu, nam kmetom to ni vseeno!

POMAGAJ SI SAM IN BOG TI BO POMAGAL!

Ajnžik

Kmet je steber države

Kar precej dolgo sem že na tem puklastem svetu, vseskozi pa v istem poklicu. V poklicu, ki je v vseh obdobjih in režimih, ki sem jih preživel, bil zapostavljen, bil je vselej na obrobju vsega družbenega dogajanja! To je zelo milo povedano, kajti dejansko so se večkrat dogajale zelo hude reči. Bilo je obdobje, ko je svetovna gospodarska kriza grozila, da uniči kmetijstvo, ali pozneje, ko je bil zasebni kmet zaradi zavožene ideologije družbi popolnoma odveč, njej v napoto ali celo njen sovražnik! Toda preživeli smo!

Kot kmet sem doživel marsikaj: dobro in hudo. Drugega več. Človekova glava je podobna računalniku. Če vanj programiraš podatke, jih shrani, si jih zapomni, ko pa ga z določeno operacijo vpraša, ti z njimi postreže. Razlika je le ta, da v človekovi glavi sprožijo podatke, v nadaljnjem besedilu spomine, posamezni dogodki.

Stagnacija in ukinjanje industrije v Mežiški dolini me je spomnilo na že davno pozabljen dogodek, ki sem ga doživel pred dobrimi petdesetimi leti. Nekega nedeljskega popoldneva je znanka iz Mežice »pripeljala« ženina, ki naj bi zasnila mojo starejšo sestro. Za našo hišo je bilo to posebno, razburljivo doživetje. Poleg Mežičanov so bili pri nas tudi drugi nedeljski obiskovalci iz trga, tako da se je razvila živahna razprava, ne samo o delu, zdravju ali vremenu, ampak predvsem o ženitvi. Ker je bil ženin iz vrst knapov, je bila glavna tema pogovora položaj kmeta in delavca. Vsi od kraja so hvalili in do nebes povzdigovali delavski stan, o kmečkem pa so vedeli povedati le najslabše. Delavec dela samo osem ur na dan, ima redno plačo, je zavarovan in lahko s svojim delom redi vso družino! Kmet pa gara od jutra do večera, tudi ponoči, ni denarja, ni zavarovan ne za bolezen in ne za penzijo!

Za mojega očeta je bil to pravi šok. To morajo preboleti marsikateri starši, saj ne morejo takoj doumeti, da želijo njihovi otroci na svoje. Očeta pa je težilo še nekaj drugega. V razpravi je bil edini, ki se ni strinjal s takšnim zapostavljanjem kmečkega stanu. Delavskega stanu nikoli ni imel za manj vrednega. Kot kmet, ki je zelo navezan na zemljo, pa si je na tistem želel ženina s kmetov. Zato mu je ta razprava šla zelo na živce, bil je nemiren in je tekal sem in tja kot mesarska muha. Ko mu je njegov brat rekel: »Zapomni si Andrej! Tvoji hčeri bo sto-krat bolje, če vzame delavca kot kmeta«, mu je prekipelo. Še bolj odločno je odgovoril: »Kmet je steber države! Po teh besedah je demonstrativno zapustil družbo, jezno zaloputnil z vrati in odšel v hlev.

Nadaljni potek te ženitve gotovo ne zanima nobenega, bolj zanimiv je vzrok, ki mi je zbudil spomin na ta dogodek.

Mežiška dolina je dolgo slovela po železarstvu in rudarjenju. Železarna Ravne je proizvajala kvalitetna jekla, ki so bila cenjena na vseh petih celinah! Rudnik Mežica je pridobival kovino strateškega pomena: svinec. Oba ta gigantska-industrijska trusta sta stala trdno in se razvijala. Nudila sta razmeroma dober zaslužek in veliko število delovnih mest. Zaposlovala sta delovno silo iz domačega kraja, izven občine, regije in republike. Toda zdaj je temu konec, navček je zapel obema!

Čeprav nisem bil niti dneva zaposlen, me propad industrije v naši dolini prizadene, kajti vse ocenjujem nepristransko, objektivno. Če odštejem rano mladost, sem dobrih šest desetletij lahko spremljal in ugotavljal vse dobre strani industrijalizacije v Mežiški dolini. Vse, gospodarski, družbeni, kulturni in politični razvoj, vse je baziralo na tej

industriji. To je bila glavna in največja vreča za vse blagajne, za občinsko, kakor tudi za vsa društva in druge družbeno politične organizacije. Z eno besedo, to je bila gonilna sila za razvoj kraja. Kmetje smo ji bili kot rezervoar delovne sile, industrija pa nam je zagotavljala zanesljivo kupno moč. Dopolnjevali smo drug drugega.

Vsega tega torej ni več. Svetovna gospodarska kriza, naša osamosvojitve, politika vlade, — prejšnje in sedanje — so pripeljale stvari tja, kjer so! Dela na vsem lepem ni več. Dobro so jo odnesli tisti, ki so izpolnili pogoje po splošnih predpisih, z redno, predčasno ali invalidsko upokojitvijo, žrtve pa so brezposelni, čakajoči na delo in tehnološki viški. Tisti, ki še imajo delo, pa ob minimalnem zaslužku nikakor ne morejo biti zadovoljni! Vsi ti naštetni so v položaju, ki mu pravimo preživetje. Beseda preživetje pa je nam kmetom prav dobro znana. Z njo se soočamo že desetletja nazaj. Toda naša prirojena navezanost na zemljo, potrpežljivost, vztrajnost in, če hočete, trma, nam omogočajo, da vztrajamo! Vztrajali smo v vseh kriznih obdobjih, ki so se kar vrstila. Ne samo ekonomske razmere, kmetom nikoli ni bil naklonjen noben režim, kakor tudi ne vladna politika, pa naj sedi v vladni kdorkoli!

Moj oče ni bil šolan, tudi v politiko se ni supščal, vedel pa je za veliko resnico: **KMET JE STEBER DRŽAVE!!**

Ajnžik

KAKŠEN BO LETOS PRIDELEK KROMPIRJA

To vprašanje si postavljajo predvsem kmetje, saj imajo že z lanskim letom neljube izkušnje. Če že govorimo o nezadovoljstvu nad pridelkom krompirja moramo poudariti, da nezadovoljstvo ni bilo samo lansko jesen, ampak že kar nekaj jeseni nazaj ter zavedati se moramo tudi tega, da je krompir vsako leto slabši. Tudi letos se menda, kot že zdaj kaže, ne obeta dosti kaj boljšega. Stranke, ki v trgovinah kupujejo že nov krompir, vedo povedati, da je od zunaj videti lep, ko pa tak krompir prerežete, je od znotraj že gnil in neuporaben. Ponovil bom teorijo mnogih kmetov, ki menijo, da je napredek kmetijstva, ko so na veliko uporabljali umetna gnojila, razna strupena škropiva in sodobno mehanizacijo, bolj škodoval razvoju nekaterih pridelkov, kot pa koristil. Veliko vlogo pri tem igra tudi onesnažen zrak in nečisto okolje. Pravijo tudi, da je višinski kmet zaradi teh nevednosti na boljšem, pa čeprav velikokrat dela bolj trdo kot kmet v nižini.

V kmetijstvu bo treba še veliko storiti. Razmislimo tudi o tem!

Zlatko ŠKRUBEJ

Glasilo VIHARNIK izdaja delovna organizacija Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERŠIČ.

Naklada: 2100 izvodov.

Tisk: GZP MARIBORSKI TISK Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1993

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. I. 1992 se šteje Viharnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarife številke 3, za katere se plačuje pet odstotni davek od prometa proizvodov.

SLUGOVI SMREKI

Na dvorišču Slugove kmetije v Šmartnem pri Slovenj Gradcu sta dolga leta klubovali številnim viharjem smreki, ki sta dajali lep videz kmetiji in menjali veliko gospodarjev. Ko pa letos lubadar tako pustoši naše gozdove, Slugovi smreki sredi Mislinjske doline ni prizanesel. Napadel jo je in podreti so jo morali. Da pa smreka na desni ne bi ostala sama in samevala, so poleg nje posadili mlado smreko. Predno so pri Slugovih smreko podrli, nam je uspelo, da smo jo poslikali za spomin. Foto: F. Jurač

NARAVNO PREPREČEVANJE IN ZATIRANJE BOLEZNI TER ŠKODLJIVCEV V DOMAČEM VRTU

Ker vse več ljudi strmi za tem, da bi vsaj v lastnem vrtu pridelali zelenjavo brez pomoči kemijskih pripravkov za varstvo rastlin, sem izbrala nekaj predlogov, kako si iz različnih zeli pripravimo zvarke, s katerimi ob napadu škodljivcev ali bolezni poškropimo napadene rastline.

— Koprivova voda: 1 kg kopriv namočimo v 1 l vode — pustimo stati 24 ur nato uporabimo pri napadu listnih uši

— pelinova voda: 300 listov namočimo v 10 l vode ter pustimo stati 2—3 dni, nato pa uporabimo proti listnim ušem

— proti rji, pršicam in gosenicam lahko uporabimo čaj iz 1 kg preslice, ki jo najprej 12 ur namakamo v 10 l vode, nato pa še kuhamo 30 minut. Škropivo pripravimo tako, da 1 l čaja zmešamo z 5 l vode.

— če 50 g vratiča kuhamo v 10 l vode, lahko pripravljeno škropivo uporabimo za zatiranje plesni, rje, rdečega pajka, pršic

— proti listnemu zavijaču, rji in plesni lahko uporabimo zvarek, ki ga pripravimo iz dveh pesti paradižnikovih listov, ki so bili tri ure namočeni v dveh litrih vode

— proti gosenicam in metuljem uporabimo baldrijanov čaj, ki ga pripravimo iz 1 kg listov, katere v 5 l vode namakamo 24 ur

— proti plesni lahko uporabite tudi zvarek iz čebule in česna: Pripravimo ga tako, da 1/2 kg čebule in česna namočimo v 100 l vode in pustimo stati toliko časa, da se neha peniti

To je le nekaj primerov, ki so jih v praksi preizkusili mnogi vrtnikarji. Za pridelovanje zdrave zelenjave pa je dobro vedeti, da nekatere vrtnine same odvrčajo bolezni in škodljivce: npr. čebula, por, drobnjak, česen, zelena, komarček, bazilika, hren in šetraj.

Zaradi tega so bolj kot čisti priporočljivi mešani posevki vrtnin: npr. korenček + čebula, por + solata, zelena + zelje, špinača + redkvice, kolerabica + solata, ...

Za zdravje naših posevkov pa bomo že veliko naredili s pravilnim kolobarjem, oz. s pravilnim vrstjenjem vrtnin na isti površini.

Pa veliko uspeha pri delu vam želim!

Bernarda RAVNJAK

NAŠI JUBILANTI

Meseca junija praznuje

30 LET DELA

Henrik GJERKEŠ, TIS Pameče

Na Plešivških pašnikih pod Uršljo
goro se tudi letos pase živina —
Foto: F. Jurač

JOŽE FERK — 90 LET

Malo je takih, ki bi pri visokih letih imeli tako dober spomin in čitali časopise brez očal. Eden takih je 90-letni Jože Ferk iz Črneč pri Dravogradu, ki je pred dnevi slavil 90. rojstni dan. Jožetu je 4. maja 1903 pri kmetu Rahtercu v Pamečah pri Slovenj Gradcu stekla zibel. Otroška leta je preživel na kmetiji, ko pa je dopolnil 16 let pa je odšel v Slovenj Gradec, k čevljarju Levovniku, kjer se je izučil za čevljarja. »Do tega poklica sem imel edino željo in izučil sem se ga; pa tudi prvi vajenec sem bil pri čevljarju Levovniku,« pravi Jože Ferk. »V tem poklicu nisem bil več kot dobre tri leta, potem pa sem si zaradi boljšega zaslužka našel drugo delo. Zaposlil sem se v rudniku Mežica, kjer je bil boljši zaslužek. Z zaslužkom, ki sem ga prejemal v mežiškem rudniku, sem si pozneje kupil konje in se pričel ukvarjati s prevozom lesa. Takrat pa je bil dober zaslužek, saj smo les prevažali le s konji in volmi. Res je bilo treba delati cele dneve od jutra do večera; za delo, ki si ga opravil, pa si le dobil pošteno plačilo...«

Leta 1928, ko je Jože bil v najlepših fantovskih letih, si je zaželel, da bi za zaslužkom odšel še v tujino. Odločil se je in tudi odšel v Holandijo, kjer si je našel delo v rudniku. Po dobrih sedmih mesecih dela na tujem ga je prišlo takšno domotožje, da ni vzdržal več in vrnil se je nazaj domov. »Ja, veste, najlepša je pač domača gruda. V tujini je pridelan kos kruha majhen in trd,« pove Jože. Tudi po vrnitvi iz Holandije je prevažal les s konji, saj je pri tem videl najboljši zaslužek. Ko pa je opustil konje in vožnjo, se je zaposlil na elektrarni v Dravogradu, od tu pa je pred 31 leti odšel v pokoj. Danes, na stara leta, rad kuha žganje in bere časopise, med njimi Večer, ki je njegov star prijatelj. K visokemu jubileju Jožetu Ferku iskreno čestitamo. F. Jurač

Jože Ferk: »Pri 90. letih mi je kuhanje žganja poseben užitek...«

KRESNA NOČ

V mehki travi sva sedela,
z roko v roki kot nekoč,
sva obujala spomine,
saj je bila kresna noč.

Čarali smo v kresni noči,
mnogo bilo je želja,
le redke so se izpolnile,
pričarati sreče se ne da.

Kresne muhe se podijo,
z lučkami utripajoč,
suhe trave so šumele,
bila je lepa kresna noč.

Čaral bi v tej kresni noči
sedaj, ko sva oba že siva,
želja bila bi le ena,
saj le zdravja si želiva.

V kresni noči rad bi sanjal,
da mlad bil bi kot nekoč,
a čaranje je le tolažba,
pa čeprav je kresna noč.

IVAN HAMUN

**Dopisujte
v glasilo**

KMETIJSKO ZNANJE TUDI V ŠOLAH

Kmetijska svetovalna služba v občini Ravne na Koroškem je že v lanskem letu pričela z uvajanjem pouka iz kmetijstva na podružničnih šolah. Namen takega pouka je navdušiti mlade za življenje in delo na kmetijah, seznaniti mlade o kmetijski stroki in pomenu znanja za uspešno kmetovanje, seznaniti mlade z nevarnostmi pri delu na kmetijah, smotrna uporaba pesticidov in mineralnih gnojil, uvajanje dopolnih dejavnosti na kmetijah ter opozoriti na ohranjanje čistega okolja in kulturnega izgleda krajine.

Kmetijska svetovalna služba, katero vodi ing. Jože Pratkanar je pouk iz kmetijstva organizirala na podružnični šoli na Strojni. Čeprav je na tej šoli skupno le 13 učencev, so učenci pri pouku spoznali veliko koristnega znanja pri vsakodnevnem delu na kmetiji.

F. Jurač

Učenci podružnice šole Strojna pri spoznavanju travinja na travniku

V Razboru je nastopala že tretja generacija

Kako leta minevajo in kako čas neustavljivo hiti, vidimo najbolje, kadar pregledujemo stare slike, ali pa se spominjamo raznih dogodkov iz minulih časov. Tega me je spet živno spomnila predstava kulturnega društva iz Razbora, ki se je v nedeljo, 16. maja, na splošno željo krajanov že drugič predstavila s Finžgarjevo kmečko dramo »Razvalina življenja« na razborškem amaterskem odru.

Bilo je pred 47 leti ali prvo leto po končani vojni, ko smo se razborški mladinci in mladinke na svojem sestanku domenili, da bomo ustanovili kulturno-umetniško društvo ali na kratko »SKUD«. Dogovorili in zedinili smo se, da bi se bilo najbolj primerno predstaviti s kakšno igro in »Razvalina življenja« se nam je zdela najbolj primerna. Že poleti smo pričeli z vajami, in do Novega leta smo se naučili »Razvalino življenja« in pa Jurčičevega »Domna« in lahko rečem, da so bili Razborčani z našim nastopom zelo zadovoljni, in smo morali obe igri tudi ponavljati.

Ker sva bila z ženo na ponovno predstavo »Razvaline življenja« v Razbor povabljeni, in ker sva pri tej igri takrat tudi sama sodelovala, sva se povabila z veseljem odzvala. Nehote sem primerjal čas, kraj, opremo in pa nastopajoče izpred 47 let in sedaj. Takrat v Razboru še ni svetila elektrika in vse vaje ter druge priprave na nastop so se odvijale pri slabotni luči petrolejk ali sveč, kar smo si morali seveda sami priskrbeti. Moram reči, da so se nam zdeli taki večerni sestanki posebno lepi in romantični. Vaje smo imeli lahko samo zvečer po delu, kamor smo prihajali peš iz Suhaga dola, Plešivca ali pa iz Velunje ter se vračali domov pozno, ker smo navadno ponavljali vaje, da smo se čimprej naučili. Včasih smo povabili na vaje tudi kakšnega ljudskega godca, da smo se po vajah malo razveselili in zaplesali. Takrat še ni bilo radia ali televizije, in v Razbor je vodila samo peš pot in pa slab kolovoz za živino. Taki sestanki in pa vaje za igro so bili edino razvedrilo in zabava. Nam, ki smo se po končani vojni vrnili domov in nas je usoda vodila po širnem svetu, so se zdeli ti časi in leta po vojni kljub pomanjkanju in težavam najlepša in najsrečnejša. Ko sem gledal v Razboru »Razvalino življenja« in sledil dogajanju na odru, sem z veseljem ugotavljal, da se v Razbor vrača tradicija, in da se je naša tretja generacija s prav takšnim veseljem in navdušenjem lotila kulturnoprosvetnega dela, kot smo se ga mi nekdaj.

S svojo igro so pokazali veliko veselja in prizadevnosti, pa tudi znanja ter so nam pripravili 2 uri pravega razvedrila in užitka. Za vse to gre zahvala gotovo prizadevnemu predsedniku kulturnega društva v Razboru, mentorici, ki jih je vodila in pa vsem ostalim nastopajočim.

Igra »Razvalina življenja« je zgodba, ki je našemu življenju in dogajanju blizu. Zgodba, ki so jo doživljali Lenčka, Martin, Ferjan, Tona in pa oče Urh je morebiti že, ali pa še bo, prizadela tudi koga izmed nas.

Naj bo opomin, kako naj bi ne živeli. Kulturnemu društvu v Razboru želimo pri njegovem nadaljnjem delu veliko uspehov, nam pa veselja in užitkov pri gledanju njihovih predstav.

Rudi REBERNIK

Kulturno društvo iz Razbora se je v nedeljo, 16. maja že drugič predstavilo s Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja« — Foto: R. R.

Kaj bo z vami, kaj bo z vami naše mlade smreke, ko nam smrt s trudnimi rokami zatisne veke!

To so besede slovenskega pesnika, ki je pred leti napisal pesem o smrekah. Človek z žalostnim srcem gleda te naše smreke, ki nam čistijo zrak. So kot nekakšen laboratorij za obstoj! Pa vendar je posekanih že na tisoče dreves! Ene smo morali zaradi lubadarja, ki neusmiljeno uničuje to našo ponosno krasoto, druge pa zato, da dobijo čim več denarja. Ne smilijo se jim smreke, ki bi bile nekoč v ponosni poznejši rodovom. Samo, da ugodijo svoji želji! Koliko posekanih dreves leži po gozdovih, ki trohijo, ni pa kogar, ki bi jih počistil, spravil! Za to se vedno najde vzrok in izgovor, da nimamo časa. Čas nas neusmiljeno preganja, da ne sledimo več dogodkom. Postali smo nervozni, godrnjavi, že za vsako malenkost bi se skregali, morda uporabili celo fizično moč. Kam to vodi? Smo Slovenci res postali narod, ki se iz dneva v dan potaplja v neresljivo morje? Drugi primer nas še bolj ogroža! Povsod se že sliši o primankovanju vode. Tega je kriva zima, ker nam ni dala snega, da bi se zemlja lahko napila vode, ko se sneg topi. Ljudje pa smo postali tako neodgovorni, da imamo v nekoč čiste studence sedaj napeljavno kanalizacijo. Nekatere v dolini pa ljudje s to vodo napajajo živino, v njej perejo, nekateri pa jo celo pijejo. Kjer je človeška vest? Tretja huda zadeva je pa ta, da ljudje vozijo odpadke v grape, grabne, jih tam mečejo kar po gozdu. Govorimo o zeleni Sloveniji, govorimo o čistoči, žal, pa je nesporna resnica, da se iz dneva v dan bolj pogrezamo v Balkan. Nič ne pomaga, če smo pred palačo Združenih narodov izobesili slovensko zastavo, pa vsi pozabljamo, da se bi morali odslej obnašati bolj človeško, postavljamo drugačni. Nad marsičem, kar nam televizija, in radio Slovenija sporočata, se zgražamo. Kaj vse pa se dogaja že pri nas? Kje je to bonton, kjer obzirnost?

Se na en žalosten primer bi rad opozoril. Na mnogih krajih vodi cesta tik ob stano-

vanjskih hišah. Cesta je makadamska. Te ceste so nekoč gradila gozdna podjetja.

Hiše so izpostavljene močnemu tresenju, ki ga povzročajo težki kamioni, ki vozijo gramoz in druge materiale, prav tako gozdna vozila, ki odvažajo les. Na hišah so že marsikje razpoke na zidovih. Pritožbe nič ne zaležejo. Nekateri vozniki divjajo kot za stavo in dvigajo oblake prahu. Naj ga požrejo pljuča, že tako bolna.

Dragi bralci Viharnika! Vsaj malo postanimo bolj človeški, bolj dobrega srca. Človeku, ljudem, ki jih srečujemo dnevno, darujmo vsaj prijazen obraz. Izpolnjujem besede: Kar ste komurkoli kaj dobrega storili, ste meni storili!

Viktor LEVOVNIK

PRIJAZNA BOŽA

Ko takole hodiš po ulici Slovenj Gradca in se uziraš, kje bi bil najhitreje na vrsti pri frizerju, saj iz podeželja si vezan na avtobus, zato si želiš, da si takoj na vrsti.

No ja pa sem se ustavila pred frizerskim salonom, kjer piše Černjak Boža. Plaho sem vstopila in poprosila, če bi me vzeli naprej, češ, da se mi mudi. Prijazna šefinja Boža se je malo nasmehnila in takoj sama vzela pravico za striženje. Ja Vi pa je ne boste sami delali, ko pa imate tako prijazne frizerke. Ona se malo nasmehne in že štrk, štrk gre po laseh. Čudilo me je, da kot šefinja, tudi dela, a kaj mi prijazno reče, tudi mi bi morali, kot šefi poprijeti za delo in pokazati voljo, da smo pripravljeni storiti to kar delajo drugi.

Med klepetom je bil čas hitro mimo in z veseljem obrazom sem pohitela po trgovinah in se nato še pravi čas odpravila na avtobus.

Drage žene, če hočete imeti prijazno in pridno frizerko Božo, jo le obiščite ne bo vam žal. Prepričajte se.

Štefka MELANŠEK

Pes Rotweiler, ki je bil državni prvak lastnika Vikija Smrdela, iz Maribora, zelo dobro čuva markerja Zdravka Pečnika iz Črne.

USPEL KINOLOŠKI DAN

V Šmartnem pri Slovenj Gradcu so letos ustanovili Kinološko društvo, ki šteje že okoli 50 članov. Društvo si je ob ustanovitvi zastavilo širok program dela in ima za seboj že tudi uspehe. Da bi svoje delo in mukotrpno vzgojo psov kar najbolj prikazali občinstvu, so v Slovenj Gradcu pripravili kinološki dan.

Na prireditve, ki je bila izredno dobro obiskana, so povabili psarno Pod Kopska, ki vzreja in šola nemške ovčarje. Zanimiva je bila predstavitev ekipe Kinološkega društva iz Šmartna pri Slovenj Gradcu, ki je izvajala vaje poslušnosti. Vodnik Zdravko Pečnik iz Črne na Koroškem, ki vodi tudi zasebno šolo Irko, je prikazal atraktivno vajo vodljivosti psa na daljavo z gibi rok. Tudi vaja agility, ki jo je prikazalo Kinološko društvo Maribor je bila zanimiva, višek prireditve pa so bile vaje obrambe in napada službenih psov, ki so jo izvajali člani društva in organi za notranje zadeve Maribor in Slovenj Gradec z šestimi psi. Kinološki dan v Slovenj Gradcu je nadvse uspel in bo odslej tradicionalen.

F. Jurač

Dragi bralci, če radi prebirate naš časopis, ga lahko naročite. Izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov:
Uredništvo VIHARNIKA, Vorančev trg 2, 62380 Slovenj Gradec

NAROČILNICA

Ime _____ priimek _____

naslov _____

naročam _____ izvodov VIHARNIK.

Uredništvo

PRVOMAJSKI POHOD PO »PREŽIHOVI POTI«

Turistično društvo Kotlje je letos svoj tradicionalni, vsakoletni prvomajski pohod organiziralo in namenilo počastitvi 100 letnice rojstva našega velikega pisatelja Prežihovega Voranca.

Pohod je bil v okviru letošnjih celoletnih proslav in prireditev, namenjenih 100 letnici rojstva Prežihovega Voranca v ravnski občini. Potekal je po »Prežihovi poti«.

Pohodnike je pot vodila od njegovega groba v Kotljah mimo Rimskega vrelca, Kovača, Zvodnika do rojstne hiše pri Kotniku, potem po strmi poti nad hotuljskim vintgarjem — soteski, po kateri slikovito teče Hotuljščica, mimo Selanskih mlinov, od katerih eden še obratuje do Čekonove bajte k Toniju (Kovšetu), kjer se je rodil Vorančev oče, nato na Vogovsko in na Kogel, kjer je napisal Solzice, do Ivartnika in Ivarčkega jezera, kjer so se pohodniki pridružili delavcem Železarne Ravne, ki so proslavljali Prvi maj. Od jezera so se pohodniki napotili mimo Lužnika-Pavšerja in Svetneta nazaj v Kotlje k Marti in Janku Grobelniku. Končali pa pri Dularju.

Pohoda se je udeležilo 35 ljudi. Bilo je veselo in sproščeno. Hotuljci so udeležence pohoda na vsej poti z veseljem sprejemali, čakali in gostili. V imenu turističnega društva se vsem najlepše zahvaljujem za veliko gostoljubnost, saj so prav s tem izkazali tudi veliko čast našemu velikemu domačinu, slovenskemu pisatelju in svetovno znanemu revolucionarju Prežihovemu Vorancu. Sprejemi pohodnikov, ki jih moram posebno omeniti in se za njih zahvaliti v imenu turističnega društva so bili pri: Hrvatcu, Škaliču, Grmeku, Kovaču, Kotniku, Čekonovi bajti, pri Toniju (Kovšetu), kjer je bila mala ohcet, pa pri Svetnetu, Marti in Grobelniku.

Takšnih pohodov si še želimo. Letošnji bo gotovo ostal v lepem spominu.

Rok GORENŠEK

KOZE NADOMESTILE PUJSKOM MAMO

Pri Podržanovih ob robu Dravograda, kjer se ukvarjajo z rejo živali, je svinja povrgla sedem krepkih mladičev, nato pa čez štiri dni hudo zbolela z visoko vročino. Klicali so veterinarja, rekel je, da reši lahko le svinjo, pujsi pa zaradi močne infekcije ne morejo sesati in brez dojenja bodo poginili.

Gospodinja Berta, ki redi tudi koze, pa se je znašla. S trdom in ljubeznijo je začela navajati pujske na kozje mleko, tako da je vsakemu posebej zaradi debelejših seskov molzla kozje mleko kar v gobčke. Ko pa so malo odrasli, pa so kar sami začeli loviti kozje seske ter sesati koze.

Tako zdaj gospodinja daje po dva pujsa k eni kozi. Ko se nasesata, pridejo na vrsto drugi. Tako sta mater svinjo nadomestili dve kozi, saj njuni kozlički že pridno mulijo travo in drugo hrano. Gospodinja Berta mi je še povedala, da pokosijo ali popasejo vse površine, kjer bi sicer krma propadla, to je po strmih škarpah in drugih odročnih manjših površinah. Ves trud je poplačan z biološko neoporečnimi dobrinami, ki so doatek skromni plači ali pokojnini.

Ludvik MORI

ANTON POGORELEC 1918—1993

Praprotnikovnega Tončka, Antona Pogorelca iz Tolstege vrha pri Misljini, ni več. Na šentflorijanskem pokopališču v Doliču smo se od njega poslovili v velikem številu. Mnogo prezgodaj mu je zahrbtna bolezen izčrpala življensko moč in vedrino.

Ko mu je 23. decembra 1918 na Praprotnikovi kmetiji stekla zibel še z bratom Pavlom, ki je komaj teden dni star tudi umrl, je Anton svoja mladostna leta preživljal doma na kmetiji in jo pozneje tudi prevzel, je na njej pridno in sodobno gospodaril vse do svoje smrti. Z volovsko vprego je pridno obdeloval njive in travnike in vsake jeseni se je veselil pridelek in bil vesel, da je imel v hlevu lepo živino. Iz leta v leto je na strmi zemlji Praprotnikove kmetije prelival znoj, da je iz nje izcedil

kar največ. Pokojni Anton pa ni bil samo delaven, bil je dober sosed in z vsakomur je imel lepe in poštene sosedske odnose, vsakomur pa je rad tudi pomagal.

Ko se je pokojni Anton leta 1954 poročil s Krpačevo Štefko, sta si na Praprotnikovi kmetiji lepo uredila zakonsko ognjišče, v katerem so se njima rodili otroci Jožica, Tonček Marjanca in Ida. Vse sta ob trdem kmečkem delu vzgojila v pridne in poštene, kar je bilo pokojnemu Antonu še posebej v ponos.

Ko je v drugi svetovni vojni okupator teptal naša tla, se je tudi Anton po vrnitvi iz nemške vojske postavil proti njemu, kot aktivist pa je v tistih težkih dneh NOB sodeloval s partizani.

Življenska pot Praprotnikovnega Tončka se je tako iztekla. Poslovil se je od svoje družine pa od lepo obdelanega »grunta«. Ohranili ga bomo v lepem spominu!

F. Jurač

TONIJU V SPOMIN

Lepo izredno toplo soboto popoldne. Med Ravnami in Prevaljami drvi avtomobili s svati, okrašene havbe, sirene prešerno hupajo. Istočasno se v slovenjegraški porodnišnici prav gotovo rojevajo novi državljani, pri Barbari pa se poslavljamo od znanca in prijatelja. Takšen je cikel življenja, ki teče vedno samo dalje!

Toni Bukovec je iz okolice Ptuj prišel na Koroško po drugi svetovni vojni. Svojega narečja sicer nikoli ni zatajil, hitro pa se je zivil v novo okolje. Bil je izučen pek, v tem poklicu je vztrajal vse do upokojitve kljub temu, da ta poklic ni najbolj plačan. Bil je družaben, za vsakega je imel besedo, resno ali šaljivo. Brez dlake na jeziku je povedal vsakemu, kar je mislil. Vsakodnevni stik z ljudmi je pogrešal po

upokojitvi, zato je prevzel mesto zbiralca mleka. Tu se je dnevno srečaval z nami in reči moram, da smo se prav dobro razumeli.

Bil je svetel vzgled dobrega in skrbnega družinskega očeta. Vzdrževati in spraviti do boljšega kruha ob edini skromni plači družino, ki je po republiški nataliteti visoko nad povprečjem, je prava umetnost! To je uspeh, s katerim se lahko ponahata le malokateri Slovenec! Da mu je to uspelo, sta si z ženo dobesedno odtegovala od ust. Toniju je bil ta uspeh gotovo v veliko zadovoljenje, še posebej ob dejstvu, ker so mu bili otroci hvaležni!

Družina je temelj človeške družbe. Če tudi se takšni požrtvovalni starši nikoli ne ukvarjajo s politiko, naredijo za svoj narod veliko!

Koroška zemlja, na kateri je dosegel svoj življenjski cilj, naj bo Toniju lahka!

Ajnžik

MARJANU 1955—1993 IN JOŽICI 1957—1993 V SLOVO

Bili so za nami velikonočni prazniki, ki smo jih preživel v krogu svojih družin in pozabili na vsakodnevne skrbi in si nabrali novih moči in idej za delo.

Tega pa nista bila deležna sestra in brat Marjan in Jožica Javornik poroč. Lakovšek.

Na pragu spomladi, ko se prebujala vsa narava k novemu življenju, so se oglasili pameški in troblejski zvonovi in naznanili žalostno vest, da sta preminula sestra Jožica in brat Marjan. Neizmerna žalost in bolečina je potrla Javornikovo in Lakovškovo družino. Ko umirajo mladi, je bolečina še večja, kot da bi pokosil nezrelo žito, saj je Marjan dopolnil 37 let, Jožica pa še le 36.

Njuna življenska pot se je začela na Pečolerjevi kmetiji v Pamečah, kot 3. in 4. otroka Petra in Antonije Javornik roj. Planinšec. Bili so delavska družina in javni trdega dela ter dolge in naporne pešpoti do šole. A kljub temu sta vztrajala. Marjan se je izučil za ključavničarja, narkar se je zaposlil v tovarni Fecro.

Jožica pa se je zaposlila v tovarni tekstilne industrije v Otiškem vrhu, kasneje pa na Preventu v Slovenj Gradcu.

Leta 1976 se je poročila z Otom Lakovškom, se preselila v Troblje k Danijelu na njegov dom. Ustvarila si je družino. Otroka Miloša in Tomaža je želela vzgajati z materinsko ljubeznijo. Zaradi varstva otrok in obilice dela v družinskem krogu je morala zapustiti delo v tovarni. Živela je za gospodinjstvo obveznosti in za vzgojo otrok. Žal, načela jo je bolezen, katere ni mogla premagati. Življenje je ugasnilo in jo iztrgalo družini. Bilo je najhuje to, da sta na 14. 4. 1993 v zgodnjih jutranjih urah 3 ure razlike umrla sestra Jožica in brat Marjan. In zatem ležala skupaj v mrliški vežici v Pamečah.

Bolečina slovesa bo za vedno ostala neizbrisana in nepozabna v srcu številnih sorodnikov, znancev in prijateljev, ki so ju pospremili na zadnji poti. Cvetje in plamen sveče na njenem grobu naj bo vez in spomin.

Marija K.

MARIJA KOTNIK 1900—1993

Prebujala se je pomlad in zacveteli so zvončki in trobentice. Te pomladi ni več dočakala tako dobra in skrbna Novakova mati iz Razbora; bolezen ji je pretregala nit življenja.

Rodila se je v Razboru leta 1900. V številni Kavnikovi družini je bila ena starejših otrok, zato je morala prijeti za vsa kmečka opravila. Bila je skromna in poštena.

Za svojega življenjskega sopotnika je izbrala Ivana Kotnika, po domače Novak. Priženila se je na strogo kmetijo, saj so povečini morali nositi še vse v košu. Vse njive sta skrbno obdelala. Rodile so se jima 4 hčerke, ki so bile njen ponos, a žal je mož že pred leti umrl.

Tako se je Marija z otroci sama prebijala skozi življenje. Hčerke so se pomožile in odšle od doma, le najmlajša Štefka je ostala doma. Dobila je pridnega moža Melhiorja

Mazeja iz Belih vod. Preselila sta se nazaj v Bele vode in s sabo vzela tudi mamo in ves čas zanjo lepo skrbela. Novakova domačija je med NOV dobro sodelovala z borci in kurirji, saj je bila postojanka I. 34. v bližini domačije. Kolikokrat so se premraženi in lačni borci zatekli v njen dom, je vedela le ona. Nihče ni šel lačen od nje, rada je imela sode in ljudi okrog sebe. Močno si je želela, da bi njeni posmrtni ostanki počivali na razborskem pokopališču, kar ji je dober zet Melhior tudi izpolnil. Na razborskem pokopališču smo se od Marije Kotnik poslovili 9. 3. 1993. Množica ljudi ji je izkazala poslednjo čast, še sonce je izza Uršlje gore obsijalo njen poslednji dom. Vsi, ki smo jo poznali, smo ji zaželeli miren počitek.

Štefka MELANŠEK

Nekaj
misli
o
avtomobilu

1. V žepu je brez ficka, mora pa imeti vsaj ficka.
2. Nevesta k hiši za avtom, peš od hiše s culo.
3. Z avtom si nevesto tisti ulovi, ki ga kaj prida ni.
4. Ženin le takšen kaj velja, ki se z avtom pripelje.
5. Ni važno ali zna, samo da se z avtom pripelje.
6. Na avto se lepi vsako krilo.

DOPISUJTE
V GLASILO

BOJI PRI PREVOLNIKU 1945

ZAHVALA

Ob nenadni, tragični, nena-
domestljivi izgubi našega
komaj 24 let starega ljublje-
nega sina:

IVANA LAZNIKA
pd. Cufra
z Brdinj pri Kotljah

se vsem, ki so v dneh žalosti z nami sočustvovali,
nas obiskovali, tolažili, darovali cvetje, sveče in za
sv. maše, najlepše zahvaljujemo.

Posebno se zahvaljujemo hoteljskemu gospodu
župniku Gustiju Raščanu, za pogrebni obred, druž-
nam Vodovnik in Urek in govornikom: Tonetu Po-
lancu predstavniku »Instalaterja« Prevalje in Roku
Gorenšku.
Hvala!

Žalujoči: mama, oče, sestre, brat in Dragica

*Kje bi ljuba mama zdaj,
kje je neznani tvoj obraz,
kje je zlata roka tvoja,
ki skrbela je za nas.
Oh, kako, kako boli,
ko zavemo se,
da tebe več med nami ni.*

V 93. letu starosti nas je nenadoma zapustila naša
draga mama, babica in teta

MARIJA KOTNIK — NOVAKOVA MAMA
rojena KAVNIK 10. 8. 1900 — 9. 3. 1993

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, ki ste nam
v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč in nese-
bično pomagali. Posebej se zahvaljujemo dr. Lazar-
ju za obiske in zdravljenje na domu. Iskrena hvala
vsem za izraze sožalja, darovano cvetje, vence in
sveče. Hvala pevcem Razborja ter gospodu župniku
za opravljen pogrebni obred ter vsem, ki ste našo
mamo v tako velikem številu pospremili k zadnje-
mu počitku in ji izkazali poslednjo čast na njeni
zadnji poti na razborskem pokopališču. Še enkrat
vsem iskrena hvala.

Žalujoče: hčerke Štefka, Urška, Minka in Gelika z
družinami

ZAHVALA

Mnogo prežgodaj nas je zapustil naš dragi mož,
oče, dedij in brat

ANTON POGORELC
Praprotnikov oče
iz Tolstega vrha pri Mislinji

Vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti, mu daro-
vali vence, cvetje, sveče in za svete maše, se iskreno
zahvaljujemo. Prav lepa hvala vsem, ki so nam ka-
korkoli pomagali v najhujših trenutkih, osebju
zdravstvenega doma Mislinja, posebno dr. Tilki
Prevolnik, dr. Stanetu Stoporku ter vsem, ki so ga v
času bolezni obiskovali. Hvala govorniku za poslo-
vilne besede, pevcem za zapete žalostinke ter gos-
podu župniku Francu Gornjaku za pogrebni
obred.

Žalujoči: žena Štefka, otroci Jožica in Marjana z
družinami, Tonček in Ida, brat Franc in sestra Vero-
na z družino.

To kar bom opisala, se je dogajalo leta
1945, tu pri Prevolski v Razboru. V Razbo-
ru so se po dva tri dni zadrževale razne briga-
de, kolikor so se pač počutile varne. Tako je
bilo tudi takrat. Šerčerjeva brigada je bila tu
3 dni. Nemci pa so takrat pritiskali za parti-
zani. Dne 16. 3. 1945 so se tu pri Prevolski
vneli hudi boji. Okrog 10. ure zjutraj so Nem-
ci prišli iz Črne preko Sv. Vida in k Prevolski,
kjer so bili tudi partizani. Vnela se je bor-
ba, ki je zahtevala Prevolskovo domačijo. Že ob 12. uri je ogenj uničil vse, razen živine,
ki so jo domači še utegnili izpustiti iz goreče-
ga hleva. Zgorelo pa je 8 ovac in 4 svinje.
Ljudje so se poskrili v velbano klet tako, da
niso prav vedeli, kaj se dogaja okrog njih.

Ljudem pa je zgorelo vse, razen kar so
imeli na sebi. Ostali so nemočni pred pogore-
lo domačijo. Nemci so se nato umaknili na-
zaj proti Črni, partizani pa so se nato umak-
nili v Razbor in naprej na Graško goro. Ta-
krat se je Prevolske družine usmilil Ivan Vo-

ler, pd. Razbornik in je k sebi vzel 8-člansko
družino: očeta Antona, ženo Antonijo in 6
otrok, ki so tam imeli svoje začasno bivališče.

Med umikom pa je bila ranjena hči Mari-
ja, ki je sedaj poročena v Črni. Po svobodi so
tako začeli obnovljati domačijo, s pomočjo
sosedov in krajanov. Leta 1946 so dogradili
hlev, pokrili so s škodlami, a je prišla huda
burja in je prevrnila ostrešje, tako da so mo-
rali spet vse obnoviti. Končno so leta 1947
dogradili toliko stanovanje, da so se na jesen
že lahko vrnili na svoj dom.

Z žalostjo se sedanji gospodar Ivan Sovinc
spominja teh dogodkov, ki so jim povzročili
toliko gorja.

A danes je ponosen, saj se je vse lepo ure-
dilo. Sin Marjan bo bodoči gospodar, ki pravi,
da se s skupnimi močmi veliko naredi.
Najbrž bodo to čitali tudi še živeči borci in si
bodo priklicali stare spomine.

Štefka MELANŠEK

Spomini

S kakšnim veseljem smo pričakali 1. maj
1945! Ko sem letos prvič zagledala iz zemlje
kukati prve zvončke, sem se spomnila, kako
je Jože tisto jutro leta 1945 prinesel k Šimanu
prve zvončke, ki jih je nabral v Plešivcu pod
Uršljo goro. Že zjutraj ob svitu je rahlo potr-
kalo na vežna vrata. Šiman je takoj šel in jih
odprl, seveda v strahu, kdo neki tako zgodaj
hodi okrog. Jože je vzkliknil: »Šiman, tu
imaš šopek zvončkov, ki ti od danes naprej
prinašajo SVOBODO!«

Nato je Jože vstopil in zbudil še Angelo in
mene. Nismo mogli razumeti, da se je res iz-
polnila štiriletna želja nas vseh, da bi živeli v
miru. Vendar je bilo tako! Jože se je kar na
hitro poslovil, saj ga je doma čakala žena in
otroci. Mladost, ki je takrat zavela okrog nas,
ni bila nikoli pozabljena. Plešec Jožef pa se
je moral še enkrat posloviti od doma, saj je
vse povsodi še vladal strah pred umikom
nemške armade in ustašev, ki so se pojavljali
vse povsod. Vendar je to tudi premagal in se
je vrnil pod svoj domači krov, h Kuželnu v
Jazbino.

Začelo se je trdo delo za obnovo domovi-
ne. Jožef Plešec je vodil razne delovne briga-
de po gozdovih. Domovina mora biti obno-
vljena in kaj kmalu so se pokazali sledovi
pridnih delavnih rok. Koliko se je zgradilo
podjetij in obnovile so se porušene domačije.

V SPOMIN!
S svojim vedrim si
nasmehom
vsakega osrečil znal,
pred usodo neizprosno
sam nemočen si ostal.

Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš.
Srce tvoje več ne bije
in ti se več ne prebudiš.

4. julija mineva leto dni odkar nas je nenadoma za-
pustil dragi mož, oče, brat in stric!

TOŃE KRAJNC
iz Šentilja pri Mislinji

Iskrena hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali in
obiskujete njegov prerani grob.

Vsi njegovi

A žal, na to se danes vse preveč pozablja. Ko
sem v petkovi oddaji poslušala, kako je žena
iz Kranja grobo napadala borce in njihovo
delo, da je že skrajni čas, da se vse skupaj ne-
ha, da se morja ukiniti, razne dajatve in pri-
znavalnine, nazadnje pa je dejala, da je bila
tudi ona borka, sem se zamislila, da to le ne
more biti res. Če bi bila ona okusila le delček
tega, kar so morali prestat nekateri, bi kaj ta-
kega ne mogla izreči.

Danes nas le preveč stiskajo v ožji krog in
se nam jemljejo pravice, ki smo jih le s teža-
vo pridobili. Naj ne bo pozabljeno to, za kar
smo se borili — ZA SVOBODO IN OBSTOJ.

Štefka MELANŠEK

KDAJ NABIRATI KOMANDRC

— Ti, veš kdaj je treba nabirati komandrc,
pred cvetenjem ali po njem?

— Ti nagaja zdravje?

— Da! Zelodec, jetra, žolč... Ves sem na-
čet. Nisem čisto prepričan, zdi pa se mi, da
me daje tudi impotenca. Pravijo, da sta za
vse to kolmež in komandrc.

— Kolikor vem, se komandrc lahko nabi-
ra skozi vse leto, za vsak primer pa pogledj v
knjigo patra Asiča, tam vse piše o zdravnih
zeliščih.

— Je pa nimam.

— Nimaš? Imaš pa polno omaro Marxa
in Engelsa, za kakšno pametno knjigo pa se-
veda nimaš denarja.

— Prav imaš. Res imam vso Marxovo in
Engelsovo literaturo, vendar tam notri nič ne
piše, kdaj se nabira komandrc.

Andrej Šertel

Za šalo

Francelj se je odpravljal na delo v Nemci-
jo, očetu pa je naročil: »Ko si prislužiš avto
se vrnem z njim. Tebe pa prosim, da mi nare-
diš garažo.«

»Bom«, odvrne oče!

Čez dolgo časa pride Francelj ponoči do-
mov in zbudi očeta, da mu odpre.

»Si z avtom« ga vpraša oče.

»Ne z vlakom«, odgovori.

»Joj, tako velike garaže pa nisem naredil«,
tarna oče.

Jože KRAJNC

Maks Jeseničnik iz Mislinje je zvest svojemu poklicu. Že dolga leta je zaposlen v trgovini Kmetijsko-gozdarske zadruga v Mislinji in vsakomur, ki pri njih kupuje, rad hitro in solidno postreže, zato so mu mnogi dali vzdevek: »To je naš Maks!«
Foto: F. Jurač

MATERINA LJUBEZEN

Ko bil sem še otrok,
od tega je že mnogo let,
bili so hudi časi,
očeta nam je smrt pobrala,
ostali smo sami,
bilo nas je pet.

Od takrat je za nas skrbela
dobra, skrbna mama,
za pet lačnih ust
ona sama.

Ko včasih smo jo spraševali,
kaj dala nam bo za kosilo,
si obrisala je solzo,
nas pogledala prav milo.

Hodila delat je na kmete,
da nas bi laže preživela,
ko zvečer se je vrnila,
v predpasniku je kruh zaviti imela,
ga nam je razdelila, nas objela.

Večkrat nam je govorila:
»Petero vas imam,
a za vse na svetu
niti enega ne dam!«

Zdaj v grobu mama že počiva,
mi smo odrasli, imamo družine,
še vedno rad se spomnim
ljubezni materine. IVAN HAMUN

TUDI LETOS MANJ KRME

Prvi odkos trave so kmetje že pospravili in pridelek silaže in sena je letos mnogo manjši kot v lanskem letu. Na letošnji pridelek krme je izredno vplivala tudi lanske letna suša. Tudi letošnje suho obdobje je preprečilo rast travinja in so tako kmetje v skrbeh, kako bodo živino prehranili čez zimo. Mnogi kmetje bodo morali zmanjšati stalez živine zlasti v višinskih predelih, kjer suša dela večjo škodo. Tudi mladi gospodar Grmove kmetije Jože Obretan iz Strojne pri Ravnah na Koroškem (na sliki) nam je povedal, da je v skrbeh kakšne posledice bo pustila letošnja suša.

F. Jurač

SEJEM SADIK

Turistično olepševalno društvo Mislinja je tudi letos pripravilo sejem sadik in cvetja. Letošnji sejem je bil izredno dobro založen, na njem pa je bilo moč kupiti tudi razno kmečko orodje. Za sejem je iz leta v leto večje zanimanje. Foto: F. Jurač

STROJANSKA LIPA JE GORELA

V Strojni pri cerkvi Sv. Urha je 27. aprila popoldne zagorela ena izmed petih zaščitnih lip.

Gasilske enote so po petih urah truda lipo uspešno pogasile.

Jani MIKELN

Na skladišču mistlinske žage je bilo odkupljeno okoli 3000 kubičnih metrov hlodovine. Da bi na skladišču preprečili nadaljnjo širjenje lubadarja, so okoli 1800 kubičnih metrov hlodov obelili z mobilnim lupilnikom (na sliki), ki so si ga sposodili pri Gozdnem gospodarstvu Ljubljana — Foto: F. Jurač

V TRBONJAH ZORIJO LIMONE

Ko je pred dobrimi 13 leti Ema Vinšek iz Trbonj v lonec vsadila koščico pomaranče, ni nikoli pomislila, da ji bodo na njenem vrtu zorele limone. Ko je sadika pomaranče zrastle in dobila primerno debelino, je prijatelj iz Ruš v deblo zacepil limono. Dolgo je trajalo, da je limonovec začel kazati prve plodove. Ko pa je Ema limonovec začela zalivati s cvetalom, so začele limone zoreti. Danes so pri Vinškovih v Trbonjah ponosni, ko imajo na vrtu okoli 40 zlatorumenih plodov, s katerimi so si uspešno zdravili gripo. Na sliki: Ema Vinšek nam je pokazala pridelek limon. Foto: F. Jurač

DELAVCI IN UPOKOJENCI, PREBERITE!

Pri preoblikovanju Gozdnega gospodarstva in pripravi novih organizacijskih oblik in posameznih del, ki bodo še nujno potrebna v bodočem podjetju, se postavlja tudi vprašanje nadaljnega izhajanja VIHARNIKA.

Do sedaj smo materialne stroške izhajanja pokrivali za delavce in upokojence v podjetju, za kmete pa z naročnino, ki jo plačujejo sami oz. njihove zadruge. Viharnik bi lahko izhajal, če bi bili pripravljeni tudi delavci in upokojenci plačati naročnino (ki je trenutno 95 SIT mesečno). O tem se boste delavci izjasnili s podpisom na posebni poli, upokojenci pa preko svojih aktivov še ta mesec.

Uredništvo

**OGLASI
TUDI V VIHARNIKU**